

Financiële begroting

Provincie Noord-Brabant

Algemene grondslagen voor de begroting en jaarstukken

Algemene grondslagen

De begroting is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Volgens het BBV is het gemodificeerd stelsel van lasten en baten van toepassing.

De begroting geeft i.o.m. de normen van het BBV een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten.

De baten en lasten worden tenzij anders vermeld, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

De lasten als gevolg van voorlopige subsidie toekenningen worden genomen op het moment van het beschikken (afgeven van de beschikking), tenzij:

1. De hoogte van de subsidie expliciet is verbonden aan de te leveren prestaties (p x q subsidies), voorbeeld hiervan is een vast bedrag aan subsidie per aangelegd bushokje;
2. De subsidie op basis van de subsidiebeschikking expliciet toe te rekenen is aan volgende begrotingsjaren (bijvoorbeeld (1) een subsidie cultuur toegekend in 2017, maar voor exploitatiejaar 2018, (2) een toekenning van een beschikking voor een project in 2017, maar in de beschikking wordt expliciet aangegeven dat het project uitgevoerd zal worden in 2019);
3. Op basis van het subsidieproces de indruk bestaat dat de start van het project expliciet is gepland in een ander boekjaar (bijvoorbeeld het eind december nog toekennen van subsidies). Bij de start van een project kan hierbij ook gedacht worden aan voorbereidingswerkzaamheden, zoals opmaken van bestek, tekeningen e.d.;
4. Per balansdatum al een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de eventueel terug te vorderen subsidie (dit corrigeren op de last). Dan wordt een vordering opgenomen in de jaarverslaggeving (inclusief correctie op de lasten) indien op een betrouwbare wijze kan worden ingeschat welk deel van de toegekende subsidies zal worden ingetrokken dan wel lager zal worden vastgesteld. Indien blijkt dat dit bijvoorbeeld op basis van de afgelopen jaren geen constant beeld oplevert en derhalve geen betrouwbare inschatting gemaakt kan worden, dan wordt de vordering uit voorzichtigheid nog niet verantwoord.

Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Uitgaven ten laste van bestemmingsreserves worden op de exploitatie verantwoord, uitgaven ten laste van voorzieningen worden direct ten laste van de desbetreffende balanspost gebracht. Toevoegingen aan en bijdragen van reserves worden verantwoord bij de resultaatsbestemming. De toevoeging aan en vrijval van voorzieningen wordt in het overzicht van baten en lasten verantwoord.

Aan investeringen wordt geen overhead toegerekend.

De vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs c.q. de vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen.

De obligaties worden gewaardeerd tegen nominale waarde omdat ze aangehouden worden tot einde looptijd. Wat bij aankoop meer (of minder) wordt betaald wordt als agio (of disagio) geactiveerd en afgeschreven over de looptijd van de betreffende obligaties.

Kosten voor onderzoek en ontwikkeling niet worden geactiveerd.

Bijdragen van derden die een directe relatie hebben met het vast actief, in mindering worden gebracht op waardering van het actief.

Bijdragen aan investeringen van derden worden niet geactiveerd. Investeringsbijdragen van de provincie aan gemeenten en andere instellingen worden niet geactiveerd maar ineens ten laste van de exploitatie gebracht conform het besluit van PS bij Voorjaarsnota 2010.

Het BBV schrijft voor dat de financiële begroting dient te bestaan uit:

- I het overzicht van lasten en baten op autorisatieniveau met toelichting;
- II de uiteenzetting van de financiële positie met toelichting.

Afschrijvingsbeleid

De materiële vaste activa met economisch nut en de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden afgeschreven rekening houdend met de actuele regelgeving en overeenkomstig de normen gangbaar in het maatschappelijk verkeer.

De materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in maximaal:

- 25 jaar : bedrijfsgebouwen
- 25 jaar : vervoermiddelen
- 15 jaar: machines, apparaten en installaties;
- 15 jaar: meubilair;
- 7 jaar: Laad-infrastructuur;
- 3 jaar: informatie en communicatie-technologie.

Activa met economisch nut en een verkrijgingprijs van minder dan € 250.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.

De materiële vaste activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven in maximaal:

- 15 jaar wegen
- 15 jaar infra-projecten.

Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Op geactiveerde investeringen van vóór 2017 in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kan extra worden afgeschreven.

Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt op het moment van buitengebruikstelling voor de resterende boekwaarde afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

De kapitaalverstrekkingen aan de deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs vindt afwaardering plaats.

Uitzondering hierop zijn de deelnemingen NV BNG, NV Waterschapsbank, Enexis Holding NV, Publiek belang elektriciteitsproductie NV, NV Brabant Water, NV Delta Nutsbedrijf, NV Eindhoven Airport, BV TOM en CV TOM. De kapitaalverstrekking aan deze deelnemingen is op € 0 gewaardeerd. Verstrekte leningen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Vlottende activa

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of lagere marktwaarde.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de

marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De overige uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (obligaties) worden gewaardeerd tegen nominale waarde of duurzaam lagere waarde. De nominale waarde van de beleggingsportefeuille wordt bepaald door de aflossingsbedragen van de obligaties zoals deze na afloop van betreffende looptijd van de effecten plaatsvinden. De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De voorziening wordt op peil gehouden door een jaarlijkse schatting van oninbaarheid. De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen. De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht

Vaste passiva

De reserves zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Toevoegingen en onttrekkingen vinden plaats op basis van besluiten van Provinciale Staten en geschieden altijd in het kader van resultaatbestemming.

De voorzieningen zijn met uitzondering van de voorziening APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) en de risicovoorziening algemeen, gewaardeerd op het nominale bedrag van de daaraan ten grondslag liggende verplichtingen c.q. de voorziene verliezen.

De voorziening APPA en risicovoorziening algemeen zijn opgenomen tegen contante waarde. De vaste schulden, schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer, worden gewaardeerd tegen de nominale waarde minus de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garanties

Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, wordt hiervan in de begroting en jaarstukken in de bijlagen een specificatie opgenomen. Dat geldt ook voor de afgegeven garanties. (zie bijlagenbundel bijlage 13 a en b).

Autorisatieniveau begroting

Het BBV legt het autorisatieniveau van de begroting op het totaal van de lasten en baten per programma. Provinciale Staten van Noord-Brabant hebben er in 2004 voor gekozen het autorisatieniveau niet te bepalen op programmaniveau maar op het totaal van de programmatische lasten en van de baten van de productgroepen die bij die begrotingsprogramma's horen.

Basis

De begroting 2019 bestaat uit de oorspronkelijke ramingen van ongewijzigd beleid met daarbij de ramingen van de doorwerking van PS-besluiten en GS-besluiten t/m 21 augustus 2018. Uitgangspunt voor de begroting en de meerjarenraming, is het financieel perspectief dat ten behoeve van de perspectiefnota (PS 20/18) is opgesteld, met daaraan toegevoegd de effecten van de bestuursrapportage (PS 44/18).

Algemene dekkingsmiddelen - Provinciefonds

De opgenomen uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2018 van het provinciefonds, waarbij het vermelde accres 2019 vanuit voorzichtigheidsoogpunt nog niet volledig is geraamd.

Algemene dekkingsmiddelen - Opcenten motorrijtuigenbelasting

De geraamde opcenten zijn gebaseerd op het meest recent houdersbestand van de belastingdienst en een gelijkblijvend opcententarief van 76,1, zoals besloten in het bestuursakkoord

2015-2019. Het opcententariaf wordt dus niet geïndexeerd.

Het opcententariaf voor het jaar 2019 wordt gelijktijdig met de begroting door PS vastgesteld.

Indexering

De systematiek in de begroting was er tot en met begrotingsjaar 2015 op gericht dat de indexatie van de inkomsten (vooral uit de opcentenheffing op de motorrijtuigenbelasting) voldoende ruimte bood om aan de uitgavenkant de loon- en prijsgevoelige uitgaven ook te indexeren. Omdat bij het bestuursakkoord 2015-2019 besloten is de MRB de komende jaren niet te indexeren, is er feitelijk geen ruimte om de uitgaven jaarlijks te indexeren. Om die reden wordt gedurende deze bestuursperiode de jaarlijkse loon- en prijsbijstelling, die was geraamd op 2% per jaar voor het loondeel en 1% voor het prijsdeel, achterwege gelaten. De in de begroting opgenomen meerjarenraming 2020 en verder is gebaseerd op het doortrekken van structurele middelen vanuit 2019 en derhalve zijn de bedragen vanaf 2020 niet geïndexeerd. Voor het indexeren van de begroting vanaf begrotingsjaar 2020 is een stelpost beschikbaar van ca € 4 mln. Het indexeren van de uitgavenkant van de begroting vanaf begrotingsjaar 2020 moet opnieuw worden bezien.

Rente

Op de reserves wordt geen rente bijgeschreven.

De provincie hanteert een gesloten rentesysteem waarbij het saldo van de rentekosten en rente-inkomsten wordt opgevangen binnen de Dividend- en rentereserve.

De rentelasten van investeringen maken deel uit van het gesloten rentesysteem dat de provincie hanteert en komen in de begroting tot uitdrukking in het onderdeel algemeen financieel beleid.

Salariskosten

De structurele salariskosten zijn gebaseerd op de toegestane formatiesterkte op basis van een 36-urige werkweek.

Op 22 mei 2017 hebben IPO-bestuur en bonden ingestemd met een CAO voor provincies die loopt van 1 januari 2017 t/m 31 december 2018.

Toerekening organisatiekosten

De personeelskosten en de kosten van de ondersteunende activiteiten van de bedrijfsvoering worden tot de organisatiekosten gerekend. Definitieve toewijzing van capaciteit aan de opgaven voor 2019 moet nog plaatsvinden. Vooruitlopend daarop is in de begroting een inschatting gemaakt van de verwachte directe inzet van personeel op programmaniveau. De hiermee samenhangende organisatiekosten zijn op basis van deze geraamde directe inzet van fte's aan de begrotingsprogramma's toegerekend. De niet direct toe te rekenen kosten worden in lijn met de gewijzigde regelgeving van het BBV als onderdeel van de overhead in de begroting opgenomen bij het onderdeel algemeen financieel beleid.

Investeringen

In paragraaf 8 van de begroting zijn de investeringen van de investeringsagenda opgenomen.

Daarnaast kent de provincie nog een regulier investeringsschema aan provinciale investeringen die geactiveerd worden en over meerdere jaren worden afgeschreven, voornamelijk provinciale wegen.

De specificatie van deze reguliere investeringen is opgenomen in bijlage 17 van de bijlagenbundel.

Van de geactiveerde investeringen uit het reguliere investeringsschema zijn de geraamde kosten van afschrijvingen in de begroting opgenomen. Alle vervangingsinvesteringen van de provincie maken deel uit van het reguliere investeringsschema.

De afschrijvingslasten voor de investeringen in de wegen-infrastructuur zijn onderdeel van programma 5 Mobiliteit. De afschrijvingslasten van het provinciehuis en ICT-automatisering vormen onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering en worden onder de kosten van overhead in de begroting opgenomen.

Onderhoud kapitaalgoederen

De in de begroting opgenomen lasten voor onderhoud van wegen, vaarwegen en provinciale gebouwen zijn gebaseerd op de vigerende onderhoudsplannen.

Er is in de begroting geen sprake van achterstallig onderhoud.

Reserves

Reserves worden ingesteld, opgeheven en samengevoegd bij PS-besluit.

Voor elke nieuw in te stellen bestemmingsreserve wordt aan PS een instellingsbesluit voorgelegd met de volgende gegevens:

- Doelstelling en gebruik;
- Toegestane minimum en maximumstand;
- Toevoegingen en onttrekkingen;
- Bepalingen omtrent opheffing/looptijd reserve;
- Eventuele rentetoevoeging.

Het college biedt PS één keer per vier jaar een nota reserves aan. Deze nota wordt door PS vastgesteld en behandelt:

- de vorming en de besteding van de reserves;
- de eventuele rentetoevoeging aan de reserve(s);
- de bepalingen omtrent de opheffing/looptijd van de reserves.

Indien een bestemmingsreserve voor een bepaald doel rekening houdend met de bepalingen voor opheffing/de aangegeven maximale looptijd niet heeft geleid tot de realisering van dat doel, valt de bestemmingsreserve vrij en wordt deze aan de algemene reserve toegevoegd.

Mutaties in reserves

Het eigen vermogen van de provincie bestaat uit de Algemene reserve en uit de bestemmingsreserves.

Op blz. 173/174 zijn de geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen. De ramingen zijn gebaseerd op de instellingsbesluiten van de reserves zoals die door PS zijn vastgesteld. PS besluiten over de mutaties in de reserves en kunnen ook een andere bestemming aan de gelden in de reserves geven.

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen is per 1 januari 2016 ingevoerd

De voorlopige inschatting is dat de af te dragen VPB in de begroting 2019 niet materieel van aard is.

I Financiële positie: Overzicht van lasten en baten

Autorisatie en overzicht van lasten en baten

In het overzicht van lasten en baten worden de lasten, de baten en het saldo van de begroting conform artikel 17 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gerecapituleerd.

De door PS te autoriseren begrotingsbedragen zijn (in overeenstemming met de BBV-regelgeving) in één overzicht van lasten en baten opgenomen. De lasten en baten in dit overzicht sluiten aan bij de overzichten van lasten en baten zoals die bij elke productgroep in de begrotingsprogramma's zijn opgenomen.

Een meerjarig overzicht van de lasten en baten in de begroting per programma c.q. productgroep is opgenomen in de bijlagenbundel-bijlage 1.

Een meerjarig gedetailleerd overzicht ingedeeld naar de vanaf begroting 2017 voorgeschreven taakvelden is opgenomen in de door GS vast te stellen "Uitvoeringsinformatie 2019". Zie bijlagenbundel bijlage 4.

Overzicht van lasten en baten begroting 2019 (BBV art.17)			Bedragen x € 1.000
	Lasten	Baten	Saldo
01 Programma Bestuur			
01.01 Provinciebestuur	9.959	2	-9.957
01.02 Bestuurlijke samenwerking	3.104		-3.104
01.03 Interbestuurlijk toezicht	78		-78
Toegerekende organisatiekosten	6.673		-6.673
Totaal programma	19.813	2	-19.811
02 Programma Ruimte			
02.01 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaïek	28.251	10.449	-17.802
02.02 Agrofood	10.631		-10.631
Toegerekende organisatiekosten	10.257		-10.257
Totaal programma	49.140	10.449	-38.691
03 Programma Natuur, water en milieu			
03.01 Water	29.192	3.800	-25.392
03.02 Milieu	38.920	2.163	-36.757
03.03 Natuur en Landschap	72.858	3.211	-69.648
03.04 Natuurnetwerk Brabant	1.100		-1.100
Toegerekende organisatiekosten	14.853		-14.853
Totaal programma	156.923	9.174	-147.749
04 Programma Economie			
04.01 Algemeen economisch beleid	42.802	18.123	-24.679
04.02 Economisch programma Brabant	7.715		-7.715
04.04 Duurzame energie en energietransitie	4.087	181	-3.906
Toegerekende organisatiekosten	7.496		-7.496
Totaal programma	62.099	18.304	-43.796
05 Programma Mobiliteit			
05.01 Mobiliteit	109.670	29.206	-80.465
05.02 Openbaar vervoer	49.457	872	-48.585
05.03 Infrastructuur/provinciale wegen	87.750	17.547	-70.203
Toegerekende organisatiekosten	15.871		-15.871
Totaal programma	262.748	47.625	-215.123
06 Programma Cultuur en samenleving			
06.01 Cultuur	24.430	48	-24.382
06.02 Erfgoed	19.762	679	-19.083
06.03 Sociale veerkracht	5.717	84	-5.633
Toegerekende organisatiekosten	3.756		-3.756

Totaal programma	57.563	811	-56.752
Algemeen financieel beleid			
31.02 Algemene dekkingsmiddelen			
- Heffing opcenten motorrijtuigenbelasting		257.000	257.000
- Algemene uitkeringen / decentralisatie-uitkeringen		252.136	252.136
- Dividenden		31.031	31.031
- Financieringsfunctie	10.499	66.272	55.773
- Overige algemene dekkingsmiddelen		10	10
Totaal 31.02	10.499	606.448	595.949
31.03 Overhead, VPB en stelposten			
- Geraamde kosten van overhead		58.035	-58.035
- Geraamde bedrag van de heffing van de vennootschapsbelasting		0	
- Stelposten (exclusief onvoorzien)		49.572	-49.572
- Onvoorzien		1.308	-1.308
Totaal 31.03		108.916	-108.915
Totaal algemeen financieel beleid	119.415	606.448	487.034
Totaal lasten en baten	727.700	692.813	
Totaal saldo van baten en lasten			-34.887
Toevoegingen aan reserves	327.091		-327.091
Onttrekkingen aan reserves		361.978	361.978
Geraamd resultaat			0

De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves vinden plaats overeenkomstig de door PS vastgestelde instellingsbesluiten van de reserves.

De onttrekkingen aan de reserves vinden plaats ter dekking van de uitgaven die bij de verschillende programma's in de begroting zijn geraamd.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves			Bedragen x € 1.000
	Storting	Onttrekking	
Programma 2 Ruimte			
- Reserve grondportefeuille de Kempen			50
- Reserve investeringsagenda			3.855
- Reserve ontwikkelbedrijf			2.761
Programma 3 Natuur, water en milieu			
- Reserve natuurbeheer en ontwikkeling			47.207
- Reserve DU bodem			9.142
- Reserve Investeringsagenda			8.861
- Reserve PMWP			24.365
- Reserve natuur en landschapsbeleid			13.470
Programma 4 Economie			
- Reserve Europese programma's			11.764
- Reserve Investeringsagenda			7.477
Programma 5 Mobiliteit			
- Reserve DU verkeer en vervoer/spaar- & investeringsfonds			85.867
Programma 6 Cultuur en samenleving			
- Reserve instandhouding onroerend erfgoed			3.100
- Reserve Investeringsagenda			10.216
Algemeen financieel beleid			
Algemene reserve			
- Alg.reserve component Overheveling	3.204		
- Algemene reserve doorgeschoven ruimte	42.347	87.967	
- Algemene reserve voorfinanciering	1.500		
- Algemene reserve BA middelen			300
- Risicoreserve	245	229	
Reserve Essent			
- Immunisatieportefeuille	9.358	9.358	
- Investeringsagenda	5.244	3.948	
- Balansverkorting	30.000		
- Dividend en rentereserve	5.947	31.643	
Res.Co-financiering Europese programma's	2.390		
Res.instandhouding onroerend erfgoed	2.291		
Reserve RLG	17.315		

Reserve Ontwikkelbedrijf	4.122	
Reserve DU Natuur	63.976	
Reserve DU bodem	6.169	
Reserve PMWP	13.295	
Reserve Spaar- & Investeringsfonds/DU verkeer en vervoer	118.828	
Reserve persoonlijk ontwikkelbudget	860	400
	327.091	361.978
Totaal lasten + stortingen in reserves (a)	1.054.790	
Totaal baten + onttrekkingen aan reserves (b)		1.054.790
Geraamd resultaat (b-/- a)		0

II Uiteenzetting van de financiële positie

Inleiding

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2019 en de begroting 2018 zijn per productgroep toegelicht in de uitwerking van de programma's van de begroting.

Een gezonde financiële positie van de provincie komt in de begroting en meerjarenraming tot uitdrukking in een adequaat weerstandsvermogen en in een sluitende begroting.

Weerstandsvermogen

Voor een toelichting op het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De beschikbare weerstandscapaciteit van de provincie valt lager uit dan de benodigde capaciteit. De verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit blijft binnen de voorgestelde bandbreedte.

Sluitende begroting en structureel evenwicht

Uit de regel "Geraamd resultaat" in onderstaande tabel blijkt dat de begroting precies in evenwicht is. De lasten + de toevoegingen aan de reserves zijn gelijk aan de baten + de onttrekkingen aan de reserves. Daarmee is sprake van een sluitende begroting.

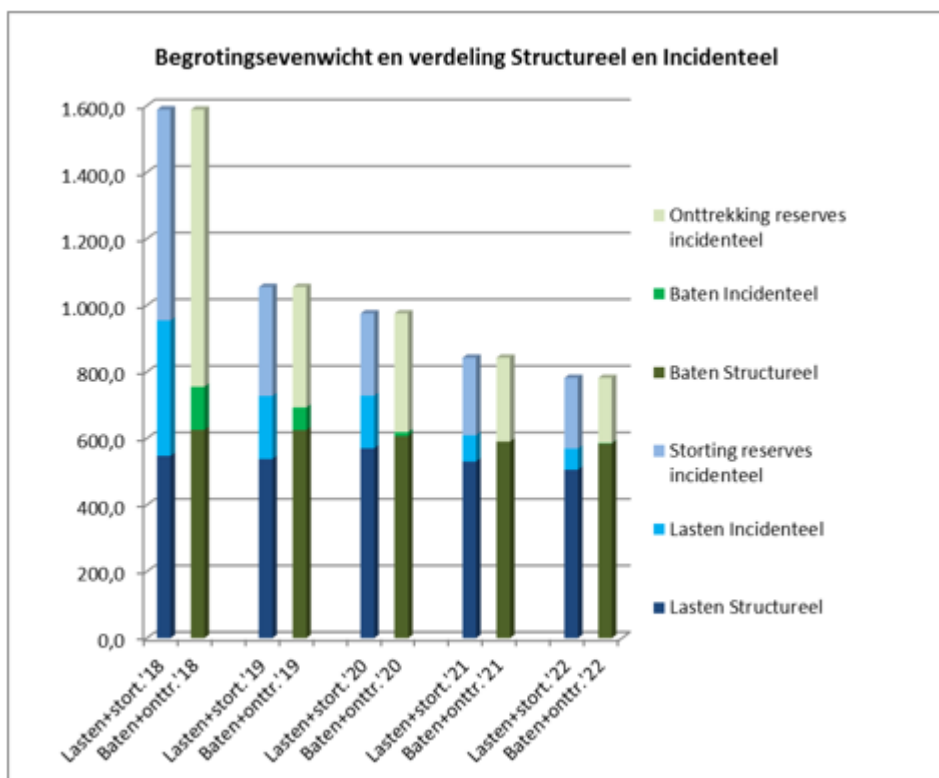
Structureel evenwicht

Om vast te stellen of er naast een sluitende begroting voor het jaar 2019 ook sprake is van een structureel evenwicht, schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor, dat een limitatief overzicht in de begroting wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit limitatief overzicht van de incidentele lasten en baten zoals bedoeld in BBV artikel 19 is in bijlage 3 opgenomen.

Op basis van dit limitatieve overzicht zijn in onderstaande tabel de incidentele en structurele componenten van de lasten en baten inzichtelijk gemaakt.

Uit de tabel blijkt dat de begroting 2019 structureel evenwicht kent, de structurele baten van de jaren 2019 tot en met 2022 zijn hoger dan de structurele lasten.

In onderstaande grafiek is het begrotingsevenwicht in beeld gebracht. Daarbij zijn de structurele en de incidentele elementen inzichtelijk gemaakt.

N.B. Het BBV schrijft voor dat incidentele lasten en baten, lasten en baten zijn die niet langer dan drie jaar in de begroting voorkomen.

Dit BBV-voorschrift vereist verder dat wordt aangegeven welke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves als structureel zijn te beschouwen. In het BBV wordt er in principe van uitgegaan dat alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves incidenteel van aard zijn, maar afwijkingen op deze regel zijn mogelijk.

De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in de begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022 worden door de provincie als incidenteel beschouwd.

NB een overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves blijft daarom achterwege.

	Begr.2018			Begr.2019			Begr.2020			Begr.2021			Begr.2022		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Incidentele en structurele lasten en baten															
Bedragen x € 1.000															
Lasten															
lasten programma Bestuur	19.681	617	19.064	19.813	150	19.663	15.698	152	15.545	15.486	0	15.486	15.454	0	15.454
Lasten programma Ruimte	42.964	27.036	15.928	49.140	35.613	13.527	50.727	18.109	32.619	10.236	0	10.236	7.317	0	7.317
Lasten progr.Natuur, water en milieu	237.020	92.020	144.999	156.923	19.609	137.314	155.170	8.150	147.020	154.834	16.470	138.364	119.564	2.785	116.779
Lasten programma Economie	79.956	40.393	39.563	62.099	36.336	25.763	26.098	253	25.845	32.170	0	32.170	32.004	0	32.004
Lasten programma Mobiliteit	423.023	215.179	207.845	262.748	38.859	223.889	295.040	69.808	225.231	222.179	5.382	216.797	228.852	3.630	225.222
Lasten progr.Cultuur en samenleving	75.504	30.504	45.000	57.563	12.106	45.457	49.346	10.846	38.500	42.931	6.080	36.851	42.906	6.080	36.827
Lasten Algemeen financieel beleid	76.177	1.057	75.120	119.415	46.757	72.658	136.183	50.578	85.605	131.557	50.691	80.866	123.206	50.656	72.549
Totaal lasten	A 954.326	406.806	547.519	727.700	189.429	538.271	728.261	157.896	570.365	609.393	78.623	530.770	569.303	63.151	506.152
Baten															
Baten programma Bestuur	165	163	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2
Baten programma Ruimte	8.350	2.890	5.459	10.449	7.771	2.678	4.370	0	4.370	1.556	0	1.556	790	0	790
Baten progr. Natuur, water en milieu	17.548	8.220	9.329	9.174	946	8.228	7.995	120	7.875	7.855	0	7.855	8.477	1.000	7.477
Baten programma Economie	9.154	8.973	181	18.304	18.123	181	194	13	181	181	0	181	181	0	181
Baten programma Mobiliteit	109.246	86.315	22.931	47.625	26.513	21.112	21.769	559	21.210	9.131	0	9.131	4.811	0	4.811
Baten progr.Cultuur en samenleving	1.105	300	805	811	50	761	693	0	693	702	0	702	677	0	677
Baten Algemeen financieel beleid	610.010	22.702	587.308	606.448	14.165	592.283	584.341	11.358	572.984	570.958	0	570.958	570.886	0	570.886
Totaal baten	B 755.579	129.562	626.017	692.813	67.567	625.246	619.365	12.049	607.316	590.385	0	590.385	585.824	1.000	584.824
Tot.saldo van baten en lasten	-198.747			-34.887			-108.897			-19.008			16.521		
Stortingen in reserves	C 633.843	633.843	0	327.091	327.091	0	247.647	247.647	0	233.159	233.159	0	212.463	212.463	0
Onttrekkingen aan reserves	D 832.590	832.590	0	361.978	361.978	0	356.543	356.543	0	252.167	252.167	0	195.942	195.942	0
Geraamd resultaat (B+D-A-C)	0			0			0			0			0		
Totaal structurele lasten			547.519			538.271			570.365			530.770			506.152
Totaal structurele baten			626.017			625.246			607.316			590.385			584.824
Structurele baten -/- structurele lasten			78.497			86.975			36.950			59.615			78.672

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume onderdeel vormen van de uiteenzetting over de financiële positie in de begroting. Deze verplichtingen zijn ook in de meerjarenraming opgenomen. Bedragen zijn exclusief indexering (prijspeil 2018).

Ambtelijk apparaat

Vakantiegeld

Met ingang van 2015 is in de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies (CAP) is het vakantiegeld onderdeel geworden van het Individueel Keuze-Budget, dat binnen het kalenderjaar volledig moet zijn opgenomen. Daarmee is er ultimo van het boekjaar geen verplichting meer van opgebouwd vakantiegeld.

Wachtgeld en aanvullende uitkeringen aan vml. personeel (op de eigen payroll)

Van de vroegere wachtgelduitkeringen aan personeel eindigt de laatste wachtgeld-uitkering in 2017 als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde/AOW-leeftijd. In 2018 komen deze dus niet meer voor.

Inkomensvoorziening vml. personeel via uitkeringsinstantie / detachingsorganisatie (werkloosheid, gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, suppletie en inkomensgarantie)

De Provincie is eigenrisicodragers voor de WW- en de WGA-uitkeringen o.g.v. de Wet Inkomen en Arbeid. Dat geldt uiteraard ook voor het bovenwettelijk deel van de WW. De uitkeringsinstanties die deze voorzieningen uitvoeren declareren de kosten maandelijks bij de provincie.

Voor 2018 wordt rekening gehouden met een totaal volume aan uitkeringslasten van ca. € 315.000, alsmede met de uitvoeringskosten die de uitkeringsinstantie in rekening brengt van ca. € 1000.

Deze verplichtingen zijn meerjarig als volgt weer te geven:

Bedragen x €.1.000	2019	2020	2021	2022
uitkeringen	300	300	300	300
uitvoeringskosten	1	1	1	1

Bestuur

Verplichtingen inzake pensioenen van (voormalig) gedeputeerden (o.g.v. de Wet APPA)

Voor deze verplichtingen is een permanente voorziening beschikbaar. Deze verplichtingen worden hier niet meer opgenomen.

Verplichtingen inzake wachtgeld van (voormalige) statenleden

De vroegere wachtgeldregeling voor Statenleden is inmiddels beëindigd. O.g.v. de overgangsregeling konden alleen Statenleden die bij de afgelopen verkiezingen niet terugkeerden als Statenlid, nog gebruik maken van die wachtgeldregeling. Die verplichtingen zijn in 2017 geëindigd.

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans

De laatste financiële balans van de provincie Noord-Brabant is opgenomen in de jaarrekening 2017. Onderstaand is die balans verkort weergegeven met daarbij de geprognosticeerde cijfers per 31 dec 2018 t/m 31 dec 2022.

Voor wat betreft de vaste activa en de lange passiva zijn deze geprognosticeerde cijfers gebaseerd op de in de BBV voorgeschreven verloopoverzichten.

Een gespecificeerd overzicht van het verloop van de boekwaarde van de vaste activa gedurende de periode 2018-2022, inclusief de daarbij gehanteerde afschrijvingsmethodiek, is opgenomen in de bijlagen 7 t/m 9.

Verreweg het grootste deel van de vaste activa betreft de financiële vaste activa bestaande uit:

- aangeschafte obligaties (voornamelijk uit de opbrengst verkoop Essent);
- de balanswaarde van de deelnemingen (Bijlagenbundel-bijlage 9a);
- de verstrekte geldleningen (bijlagenbundel-bijlage 9c);
- de uitzettingen langer dan 1 jaar (bijlagenbundel- bijlage 9d)

Een gespecificeerd overzicht van het verloop van de passiva is opgenomen in de bijlagenbundel in bijlage 10 reserves, bijlage 11 voorzieningen en bijlage 12 opgenomen geldleningen.

Voor de vlottende activa en de korte passiva kent het BBV ten tijde van de begroting geen regelgeving. Op advies van het Ministerie van BZK is voor deze geprognosticeerde cijfers het gemiddelde van de laatste drie jaarrekeningen aangehouden.

(Geprognosticeerde) Balans	Jaarrekening	Prognose begroting				Bedragen x € 1 mln	
<i>A c t i v a</i>	per 31-12-17	per 31-12-18	per 31-12-19	per 31-12-20	per 31-12-21	per 31-12-22	
<i>Vaste Activa</i>							
Immateriële vaste activa	50,4	39,3	29,2	19,6	13,1	8,8	
Materiële vaste activa							
Inv. met economisch nut	74,8	70,5	69,2	65,8	60,2	54,6	
Inv. met maatschappelijk nut	354,4	352,8	381,5	481,9	540,0	608,6	
<i>Financiële vaste activa</i>							
Kapitaalverstrekking	45,3	44,2	44,2	44,2	44,2	44,2	
Verstrekte geldleningen	1.388,4	1.755,5	1.644,1	1.630,5	1.525,2	1.434,0	
Uitzettingen > 1 jr	1.436,5	1.429,7	1.422,7	1.415,4	1.415,4	1.415,4	
Overige Fin.vaste activa	96,3	96,3	96,3	96,3	96,3	96,3	
<i>Vlottende Activa</i>							
Voorraden	150,1	172,2	172,2	172,2	172,2	172,2	
Uitzettingen < 1 jr	918,4	504,9	504,9	504,9	504,9	504,9	
Liquide middelen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Overlopende activa	146,5	158,1	158,1	30,5	73,8	125,4	
Totaal Activa	4.661,2	4.623,7	4.522,5	4.461,5	4.445,5	4.464,6	
<hr/>							
(Geprognosticeerde) Balans	Jaarrekening	Prognose begroting					
<i>P a s s i v a</i>	per 31-12-17	per 31-12-18	per 31-12-19	per 31-12-20	per 31-12-21	per 31-12-22	
<i>Lange Passiva</i>							
Algemene reserve	385,3	259,7	218,5	169,7	138,1	124,6	
Bestemmingsreserve Essent	2.699,5	2.727,2	2.702,4	2.690,9	2.685,3	2.683,3	
Overige bestemmingsreserves	680,4	579,5	610,6	562,0	580,3	612,3	
Voorzieningen	56,4	57,8	60,1	53,6	56,7	59,3	
Opgenomen vaste geldleningen	23,7	16,9	9,9	2,6	2,6	2,6	
<i>Korte Passiva</i>							
Netto vlottende schuld	78,7	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	
Overlopende passiva	737,3	934,5	873,1	934,7	934,7	934,7	
Totaal Passiva	4.661,2	4.623,7	4.522,5	4.461,5	4.445,5	4.464,6	
<hr/>							

Verleende garanties en waarborgen

Verleende garanties en waarborgen

Buiten de balans worden in de jaarrekening de borg- en garantstellingen toegelicht. Hoewel het BBV geen voorschriften kent om deze ook in de begroting op te nemen wordt onderstaand toch een uiteenzetting hiervan gegeven met het oog op een juist beeld van de financiële positie.

De gewaarborgde geldleningen en de door de provincie afgegeven garanties zijn opgenomen in de bijlage 14.

* Het beleid van de provincie is erop gericht om de gewaarborgde geldleningen aan zorginstellingen onder te brengen bij het waarborgfonds voor de zorgsector (WFZ). Zie bijlage 13a Gewaarborgde geldleningen. In 2017 zijn de laatste gewaarborgde geldleningen naar het WFZ overgegaan.

** De provincie Noord-Brabant heeft een aandeel van 13,1% in de gemeenschappelijk (met andere provincies) gewaarborgde geldleningen aan het nationaal groenfonds. Het aandeel van Noord-Brabant is in bovenstaande tabel vermeld. De specificatie is opgenomen in bijlage 13a Gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen.

*** De hier opgenomen bedragen betreffen de door de provincie afgegeven garanties waarop de reeds gerealiseerde aanspraken in mindering zijn gebracht. De specificatie hiervan is opgenomen in bijlage 13b Garantieverplichtingen.

II Kengetallen financiële positie

Inleiding

Het besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten schrijft voor dat in de begroting en jaarstukken een reeks van verplichte financiële kengetallen moet worden opgenomen. Het opnemen van de kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Tevens wordt beoogd provinciale staten in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie met het oog op hun kaderstellende en controlerende rol.

Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid en de signaalfunctie beoogd.

De voorgeschreven kengetallen betreffen:

1a Netto schuldquote*

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*

2 Solvabiliteitsratio*

3 Grondexploitatie*

4 Structurele exploitatieruimte

5 Belastingcapaciteit

* Het BBV kent geen regels voor de presentatie van vlottende activa en korte passiva ten tijde van de begroting. De balanswaarde van de vlottende activa en korte passiva per 31 december 2018 en per 31 december 2019 t/m 31 december 2022 kan op basis van de huidige regelgeving niet eenduidig worden bepaald. Op advies van het ministerie van BZK is voor de waarden van de vlottende activa en korte passiva het gemiddelde genomen van de balanswaarde in de jaren 2015 t/m 2017.

Een nadere uitwerking van de kengetallen is opgenomen in de uitwerking van de paragraaf weerstandsvermogen (bijlagenbundel-bijlage 15).

Een benchmark van de kengetallen financiële positie van Noord-Brabant met de andere provincies is opgenomen in de bijlagenbundel-bijlage 16.

Kengetallen financiële positie

Kengetallen financiële positie	Rek. 2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021	Begr.2022
1a Netto schuldquote (ultimo jaar)	-166,9%	-144,7%	-166,7%	-155,9%	-170,9%	-181,0%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-306,3%	-377,0%	-404,0%	-419,2%	-429,2%	-425,8%
2 Solvabiliteitsratio	80,8%	77,1%	78,1%	76,7%	76,6%	76,6%
3 Kengetal grondexploitatie	8,6%	11,5%	12,6%	14,0%	14,7%	14,9%
4 Kengetal structurele exploitatieruimte	16,8%	10,4%	12,6%	6,0%	10,1%	13,4%
5 Belastingcapaciteit: Opcenten MRB	94,7%	94,5%	94,4%	94,4%	94,4%	94,4%

Ad 1a) Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De schuldquote komt voor Noord-Brabant gunstig uit. Vanwege de aanzienlijke omvang van het eigen vermogen is de netto schuld negatief.

Ad 1b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Het verschil tussen 1a de netto schuldquote en 1b de gecorrigeerde netto schuldquote wordt veroorzaakt door het effect van de door de provincie verstrekte leningen (zie bijlage 9c Verstrekte geldleningen).

Ad 2) Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen (= reserves) als percentage van het balanstotaal.

Met een solvabiliteitspercentage van 78,1% in 2019 komt de provincie uit op een zeer gezonde vermogenspositie.

Ad 3) Grondexploitatie

Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

Ad 4) Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Kanttekening hierbij is wel dat Noord-Brabant alle mutaties in de reserves als incidenteel aanmerkt. Los van de regelgeving van het BBV hanteert BZK als toezichthouder de regel dat onttrekkingen aan reserves - die bedoeld zijn om afschrijvingslasten van investeringen te dekken - als structureel kunnen worden aangemerkt. Noord-Brabant heeft dat soort onttrekkingen wel, maar presenteert ze niet als structurele component. Als Noord-Brabant dat wel zou doen zou de structurele exploitatieruimte iets hoger uitkomen.

Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten bevordert dat de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting.

Ad 5) Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Bij het bestuursakkoord "2015-2019- Beweging in Brabant" is besloten dat de provincie gedurende de looptijd van het bestuursakkoord 2015 t/m 2019 vasthoudt aan het opcententarief van 76,1.

N.B. De ingezette beweging om tot uniforme kengetallen te komen is een positieve ontwikkeling, maar daarbij worden wel de volgende kanttekeningen geplaatst:

- Het BBV bevat geen nadere regels over de normering van de kengetallen m.b.t. de financiële positie. Normering wordt overgelaten aan provinciale staten en gemeenteraden. Verder verwacht het ministerie van BZK een normerende werking door publicatie van ranglijsten en de bepaling van signaalwaarden.
- Daarbij geldt wel dat de interpretatieruimte in het BBV dusdanig groot is dat begrotingen/jaarrekeningen van provincies onderling en van gemeenten onderling zich op basis van dit soort kengetallen moeilijk laten vergelijken zolang het gemodificeerd stelsel van lasten en baten - dat ten grondslag ligt aan het BBV - onvoldoende houvast biedt voor een uniforme en eenduidige uitleg.

